

POJAV FAŠIZMA V EVROPI - FAŠIZEM

Tudi v Italiji so ob koncu vojne in po njej nastala številna gibanja. Ena so bila pod vplivom oktobrske revolucije, druga pa pod vplivom italijanske imperialistične buržoazije, ki je kazala že pred vojno velike apetite do Jadranskega morja, Slovenskega primorja, Istre in dalmatinske obale. Revolucionarno gibanje se je okrepilo po letu 1920 z ustanovitvijo italijanske komunistične partije, ki je dobivala v državi vse večji vpliv. Državo so pretresale stavke in nastajala je še ena oblast, oblast delavcev, med katerimi so delovali komunisti.

Proti delavstvu se je italijanska buržoazija borila z nasilnimi sredstvi, obenem pa je krepko podprla gibanje Benita Mussolinija. Ta je že leta 1919 ustanovil bojne enote »črnih srajc«, ki so ob podpori buržoazije nekaznovano napadle delavce. Oblasti niso ničesar ukrenile zoper njihovo nasilje, bile so celo zadovoljne da drugi srkbe »za red in mir«. Mussolini je poleg tega znal spretno slepiti ljudi s publicami o revolucije, narodnih zahtevah in potrebah, o domovini in krivicah, ki jih delajo italijanskemu ljudstvu, ter jih s tem pridobival za fašizem. Z denarjem, ki ga je dobil od bogatašev, je opremil in oborožil fašiste ter z njimi leta 1922 zmagoslavno vkorakal v Rim. Tu mu je kralj v imenu buržoazije zaupal sestavo fašistične vlade in v Italiji se je začelo obdobje fašizma.

Benito Mussolini je poosebljal politiko elitističnega protisocialističnega nacionalizma. Najhujši sovražnik tej politiki je bil komunizem, liberalna demokracija v letih 1920-30 pa njena največja žrtev. Leta 1939 se je pridružil nemškemu firerju Adolfu Hitlerju in državi sta se povezali v osi Rim-Berlin. Junija 1940 je tudi sam začel vojno.

Buržoazija je dala oblastenemu človeku »duceju« (Mussoliniju), vodji fašistične stranke. V vseh njegovih ukrepih so se skrivale imperialistične težnje, sovraštvo do komunistov in vseh nasprotnikov fašistične diktature. Režim je namreč postopoma odpravil vse oblike demokratičnega družbenega delovanje in uvedel namesto njega nasilje črnih srajc. Z grožnjami, ki so jih spremljale goljufive obljube o rešitvi vseh gospodarskih in političnih vprašanj, so uspeli obrniti ljudstvo k svoji imperialistični politiki, ki je segala tudi po naših deželah.

Razen v Italiji in Nemčiji so se fašistične organizacije pojavljale tudi v drugih državah (v Madžarski, Avstriji, Španiji) in v kraljevini SHS.

Fašizem je oblika družbenega in ideološkega totalitarnega sistema. Njegova doktrina je nastajala postopno, bila je heterogena, vendar s skupnim imenovalcem nacionalističnega imperializma in absolutizma države, v kateri je bil odpravljen liberalizem, ne pa tudi kapitalizem. Marca 1919 je B. Mussolini ustanovil v Milanu Bojni fašio.

Fašistične organizacije je vodil Veliki fašistični svet. Nastal je iz nezadovoljstva ljudi srednjega sloja, oficirjev in študentov, razočaranih zaradi »pohabljenе zmage« in političnih spopadov v povojni Italiji. Usmerjen je bil k rušenju liberalno-demokratskega parlamentarizma in k zaščiti razrednih privilegijev buržoazije pred tako imenovano boljševiško nevarnostjo.